

Predgovor

Čestitamo! U vašim rukama je *Red Hat Linux: Zvanični priručnik za korisnike*! Počev od instalacije, preko rada u grafičkom okruženju, pa do uputstava za obavljanje uobičajenih poslova, ova knjiga je namenjena novim korisnicima Linuxa, a i onima koji o njemu već nešto znaju.

Dok čitate ovu knjigu, imajte na umu da Linux izgleda i radi drugačije od operativnih sistema koje ste možda koristili, npr. od Windowsa ili Mac OS-a. Savetujemo vam da zaboravite pravila za rad s tim drugim operativnim sistemima i da bez predzastada prihvatite Red Hat Linux kao novu, zanimljivu i obećavajuću alternativu.

Oznake u knjizi

Dok budete čitali ovu knjigu, videćete reči ispisane fontovima, odnosno stilovima koji se razlikuju od ostalog teksta. Reči smo isticali da biste se lakše snašli u knjizi i brže u njoj pronašli ono što tražite. U sledećim odeljcima objašnjavamo glavna tipografska pravila koja su korišćena u knjizi.

Komande i imena datoteka

Komande Linuxa (a i drugih operativnih sistema) štampane su neproporcionalnim fontom; na primer: **boot: linux console=device**. Takav stil ukazuje da navedenu reč ili frazu možete da upišete na komandnu liniju i da pritiskanjem tastera Enter izvršite komandu.

Imena datoteka, imena direktorijuma i putanje takođe su štampani neproporcionalnim fontom da bi se razlikovali od ostalog teksta; na primer: **/test/new/RedHat**.

Informacije koje ispisuje računar

Računar ispisuje informacije u tekstualnom obliku. Tu možemo ubrojati odgovore na komande koje unosite, poruke o greškama i zahteve za unos koji se pojavljuju tokom izvršavanja skriptova ili programa. Sve te informacije u knjizi su odštampane neproporcionalnim fontom na sivoj pozadini, na primer:

```
$ ls
Desktop axhome logs paulwesterberg.png
Mail backupfiles mail reports
```

Podaci koje unosi korisnik

Tekst koji unosi korisnik u komandnom okruženju ili u polje za tekst grafičkog okruženja u ovoj knjizi je odštampan polucrno. Evo primera: Da biste sistem pokrenuli u tekstualnoj verziji instalacionog programa, na zahtev za unos **boot:** upišite **text**.

Uokviren tekst

Kroz celu knjigu s vremena na vreme skrećemo pažnju na neke ključne informacije. Da biste imali uvid u stepen njihovog značaja, označili smo ih sledećim naslovima: Napomena, Savet, Važno, Oprez i Upozorenje. Slede primeri svake stavke:

NAPOMENA Imajte u vidu da Linux razlikuje velika i mala slova. Drugim rečima, ruža nije isto što i RUŽA ili rUŽA.

SAVET Direktorijum `/usr/share/doc` sadrži dodatnu dokumentaciju o paketima instaliranim u sistemu.

VAŽNO Ako izmenite konfiguracionu datoteku za DHCP, neće se dogoditi ništa novo sve dok ponovo ne pokrenete sistemsku uslugu DHCP.

OPREZ Nemojte koristiti nalog administratora za obične poslove. Njih obavljajte iz običnog korisničkog naloga, osim ako morate da radite poslove za koje je ovlašćen samo administrator.

UPOZORENJE Ako izaberete automatsko particionisanje, serverska instalacija će ukloniti sve postojeće particije sa svih instaliranih diskova. Izbegavajte ovakav način instalacije izuzev ako ste sigurni da na diskovima nema podataka koje biste mogli da izgubite.

Kako je organizovana ova knjiga

Poglavlja ove knjige su prema temama grupisana u sedam delova. Sledi kratak opis svakog od njih.

Deo I: Instaliranje Red Hat Linuxa

Ovaj deo je idealan za korisnike (i nove i one iskusnije) koji žele kratko i jasno uputstvo za instaliranje. Počev od pripreme za instalaciju, pa do samog postupka koji je objašnjen korak po korak, na ovaj deo ćete se vraćati kad god instalirate Red Hat Linux. Kada završite instalaciju na način opisan u ovom priručniku, imaćete potpuno funkcionalan sistem. U ovom delu su i uputstva šta da radite pre i posle instaliranja Red Hat Linuxa.

Deo II: Osnove

U ovom delu vas vodimo kroz različite poslove, savetujemo vas, pokazujemo vam trikove, upozoravamo vas na zamke i prikazujemo vam snimke ekrana. Poglavlja iz ovog dela pomažu korisnicima da započnu rad u Red Hat Linuxu i objašnjavaju grafičko okruženje, rad iz komandnog okruženja, rad sa izmenljivim medijima, rad s datotekama i direktorijumima, kao i upravljanje korisnicima i grupama.

Deo III: Svakodnevni rad

Naučićete da koristite Red Hat Linux za uobičajene aktivnosti, kao što je rad s poslovnim programima, slušanje muzike, uključivanje na mrežu i rad sa slikama.

Deo IV: Podešavanje sistema

U ovom delu ćete naučiti da podesite Red Hat Linux tako da prepozna (i upotrebi) štampač, da postavite barijeru koja će zaštititi privatne podatke od zlonamernih hakera i da podesite sistemski datum i vreme.

Deo V: Ažuriranje i dodavanje paketa

Novi paketi (Linuxov izraz za aplikacije) instaliraju se i ažuriraju na dva načina: pomoću grafičke alatke Package Manager ili pomoću komande `rpm`. Ovaj deo će vas uputiti u oba načina instaliranja i ažuriranja paketa.

Deo VI: Razno

U ovom delu se nalazi obilje zgodnih informacija, npr, prečice s tastature, spisak sličnih komandi MS-DOS-a i Linuxa, poglavlje s često postavljanim pitanjima o Red Hat Linuxu i pregled sistemskih direktorijuma Red Hat Linuxa. Tu je i poglavlje iz koga ćete naučiti da pratite performanse sistema i njegov status.

Deo VII: Dodaci

Završni deo knjige sadrži informacije o Red Hat Linuxu koje će vam ređe trebati, na primer: opis režima za oporavak i okruženja KDE, podešavanje sistema za dvojno podizanje, osnove particionisanja diskova, grafički sistem X Window, i informacije o kompakt diskovima koje dobijate uz knjigu.

Kuda posle?

Pošto se snađete u Red Hat Linuxu i naviknete da radite s njim, možda ćete se upitati: šta dalje?

Postoji mnogo dobrih resursa na Internetu. U sledećim odeljcima navodimo nekoliko adresa na kojima možete da dobijete dodatne informacije o Linuxu.

Web lokacije posvećene Linuxu

Preporučujemo sledećih nekoliko Web lokacija koje su posvećene Red Hat Linuxu. (Obratite pažnju na to da se na nekim lokacijama razmatraju i druge verzije Linuxa.)

- ◆ <http://www.redhat.com> – S Red Hatove lokacije možete da pristupite projektu dokumentacije za Linux (Linux Documentation Project, LDP), mrežnoj verziji priručnika za Red Hat Linux, zbirci često postavljanih pitanja (Frequently Asked Questions, FAQ), bazi podataka koja će vam pomoći da pronađete najbližu grupu korisnika Linuxa, tehničkim podacima u Red Hatovoj bazi znanja (Red Hat Support Knowledge Base) i mnogim drugim informacijama.

- ◆ <http://www.linuxheadquarters.com> – Ova centralna lokacija za korisnike Linuxa nudi jasna, postupna uputstva za obavljanje mnogih poslova u Linuxu.
- ◆ <http://www.slashdot.org> – Brojni korisnici i administratori Linuxa uređuju ovu lokaciju. Na njoj se raspravlja o razvijanju otvorenog koda, Linuxu i novim tehnologijama.

Diskusione grupe posvećene Linuxu

U diskusionim grupama možete da pratite šta drugi pišu o rešavanju određenih problema ili možete učestvovati aktivno tako što ćete postavljati pitanja i nuditi odgovore. Iskusniji korisnici Linuxa često mogu da pomognu novajlijama – naročito ako je pitanje postavljeno pravoj grupi. Ako nemate aplikaciju za čitanje poruka diskusionih grupa (za to možete da koristite program Mozilla Mail), tim informacijama možete da pristupite preko Weba na adresi <http://news.google.com>. Postoji na desetine diskusionih grupa posvećenih Linuxu, među kojima su i sledeće:

- ◆ `linux.help` – Pravo mesto za dobijanje pomoći od drugih korisnika Linuxa.
- ◆ `linux.redhat` – Na ovoj lokaciji se uglavnom raspravlja o Red Hat Linuxu.
- ◆ `linux.redhat.install` – Ovoj diskusionalnoj grupi možete postaviti pitanja o instalaciji, a možete i saznati kako su drugi rešili slične probleme.
- ◆ `linux.redhat.misc` – Ovde možete da postavite pitanja i da zatražite pomoć u vezi s nestandardnim problemima.
- ◆ `linux.redhat.rpm` – Na pravom ste mestu ako imate problema s korišćenjem sistema RPM.